[H]ZEHİRLİ MADDE KATMA VE BOZULMUŞ VEYA DEĞİŞTİRİLMİŞ GIDALARIN TİCARETİ SUÇLARI (TCK m.185 ve m.186)

Prof. Dr. Veli Özer ÖZBEK[*]

Öz

Bu çalışmanın amacı esasen halk arasında "gıda terörü" olarak ifade edilen ve "gıda suçları" olarak da isimlendirilebilecek suçların incelenmesidir. Ne var ki ceza hukuku mevzuatımızda gıda suçu ya da suçları ayrı ve münferit olarak düzenlenmiş değildir. Konu 5237 sayılı TCK'da ikinci kitap üçüncü kısmın 'Topluma Karşı Suçlar' başlığını taşıyan üçüncü bölümünde "Kamunun Sağlığına Karşı Suçlar" başlığı altında düzenlenmiştir.

Bu başlık altında konuyla ilgili iki suçun bulunduğu söylenebilir: 1- Zehirli madde katma suçu (m.185); 2- Bozulmuş veya değiştirilmiş gıdaların ticareti suçu (m.186).

Hemen ifade edelim ki konuyla ilgili mevzuatımızda başka suçlar da düzenlenmektedir. Bunlardan en önemlisi ve güncel olanı 18.3.2010 tarihli ve 5977 sayılı Biyogüvenlik Kanunu m.15 ile getirilmiş olan deyim yerindeyse "GDO suçları"dır[1]*. Biz burada sadece TCK da yer alan suçları inceleyeceğiz.*

Böyle bir çalışmayı yapmanın temel amaçlarından biri de gıda terörü olarak ifade edilen, gıdaların olduğundan farklı içerik ya da insan sağlığına zarar veren katkı maddeleri ile üretilip pazarlanıyor ve bunun halk sağlığını giderek daha fazla tehdit ediyor olmasıdır. Çalışmayla söz konusu eylemlere daha çok dikkat çekmek istenmektedir. Gıda maddelerine olan ihtiyacın giderek artması sağlıklı gıdaya olan ihtiyacı da artırmakta ne var ki bu ihtiyaç aşağıda ele alınacak suçların daha da fazla işlenmesine sebebiyet vermektedir. Bu çerçevede genetiği değiştirilmiş ürünler, tercih edilmeyen hayvanların (at, eşek) kesilerek piyasaya sürülmesi, sağlıksız ortamlarda üretilen şekerleme (baklava, pasta) ve ekmekler ilk akla gelen örnekler olarak gösterilebilir. Söz konusu yiyecek maddelerinin başta kanser olmak üzere pek çok hastalığa sebebiyet verdiği tüm uzmanlar tarafından ileri sürülmektedir.

H Hakem incelemesinden geçmiştir.

* Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi (e-posta: ozerozbekmeister@gmail.com) ORCID: https://orcid.org/ 0000-0001-8370-2312 (Makalenin Geliş Tarihi: 24.10.2018) (Makalenin Hakemlere Gönderim Tarihleri: 24.10.2018-24.10.2018/Makale Kabul Tarihleri: 11.01.2019-05.12.2018)

1 RG. 26.3.2010-27533

Bu tür eylemlerin önlenmesi bakımından idari bazı yaptırımlar öngörülmüş ise de söz konusu eylemlerin kamu sağlığı bakımından taşıdığı önem bu eylemlerle ceza hukuku ile de mücadele edilmesini zorunlu kılmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Zehirli gıda, zehirli madde, GDO, bozulmuş gıdalar, değiştirilmiş gıdalar

CRIMES OF ADDING TOXIC SUBSTANCES AND TRADING OF FOOD WHICH HAS DECOMPOSED OR BEEN ALTERED (TCC Art.185-186)

Abstract

The purpose of this article is to examine the crimes that are named as "food terror"and might be named as food crimes. Nevertheless food crimes are not individually regulated in our criminal law. The regulation is found under book 2 section 3 title "Crimes Against Society" in sub section "Crimes Against Public Health" of Turkish Criminal Code.

There are two relevant crimes under this section: 1-Toxicating (Art. 185) 2-Trade of Bad or Modified Food (Art. 186)

It should be stated that there are other crimes in Turkish Law. The most important and recent one of them is the crime regulated under 18.03.2010 dated, No. 5977 Biosafety Code Art. 15 GMO crimes. This article consider only the regulations in Criminal Code.

One of the main purposes of this work is to adress the situation called food terror, the sale and production of food with harmful and artificial ingredients and it's increasing damage to public health. With this work we would like to draw attention to such acts. The increasing demand for food also increases the need for healthy food. Unfortunately this needs increases the acts mentioned above. Within tihs scope GMO's, uneateble meat (horse, donkey) distribution, unhealty pastry, bread (cakes, baklava) are the first examples. So many experts agree that these foods cause so many diseases like cancer.

Even though there are some administrative measures for these acts, they require the intervention of criminal law, because they threaten public health.

Keywords

Toxic food, toxic substance, GMO, food which has decomposed, food which has been altered

I. ZEHİRLİ MADDE KATMA SUÇU

5237 sayılı TCK m.185'e göre "*(1) İçilecek sulara veya yenilecek veya içilecek veya kullanılacak veya tüketilecek her çeşit besin veya şeylere zehir katarak veya başka suretlerle bunları bozarak kişilerin hayatını ve sağlığını tehlikeye düşüren kimseye iki yıldan onbeş yıla kadar hapis cezası verilir. (2) Yukarıdaki fıkrada belirtilen fiillerin dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı olarak işlenmesi halinde, üç aydan bir yıla kadar hapis cezasına hükmolunur*".

İfade edelim ki, madde başlığı ile içeriği tam anlamıyla uyum içinde değildir. Çünkü, maddenin başlığı 'zehirli madde katma' şeklindedir. Oysa, maddede sadece zehirli madde katma değil, besin maddeleri veya şeylerin bozulması da suç olarak düzenlenmiştir. Yine, maddede yer alan 'şeylere' kelimesi muğlâk yapısı nedeniyle kanunilik ilkesinin önemli bir sonucu olan "belirlilik" ilkesini ihlal eder görünmektedir.

A. Suçla Korunan Hukuki Değer

Suçun düzenlendiği yer esas alındığında bu suçla korunan hukuki değerin halkın sağlıklı bir toplum biçiminde yaşamasını sağlamaya dönük önlemleri de içeren sağlık hizmeti olarak tanımlanabilecek olan kamunun sağlığı[2] olduğunu kabul etmek gerekir.

Bu suçun Kamunun Sağlığına Karşı Suçlar başlığı altında düzenlenmiş olmasının sebebi bu suçla önceden belirlenemeyen kimselerin sağlığının tehlikeye atılması ve kamunun sağlığına yönelik tehlikenin çoğu zaman önceden haberdar olmamasıdır denebilir. Gerçekten bu suçun mağduru kişi olarak belli olmayıp, toplumun oluşturan herkestir. Öte yandan bu suçlarda tehlike yoğun ve sinsidir[3].

Suçun kamuya karşı işleniyor olması sadece ülkemizi değil diğer ülkeleri de kapsayacak şekilde anlaşılmalıdır. Bu anlamda suç sınırı aşan bir nitelik taşımakta olup içilecek su, besin ya da madde başka bir ülke halkı tarafından kullanılsa da bu suçun oluştuğunu kabul etmek gerekir[4].

---

2 Kamu sağlığı, Roma Antlaşması'na Maastricht Antlaşması ile eklenen Madde 129'da ele alınmaktadır. Söz konu madde, Topluluk faaliyetlerinin uyuşturucu bağımlılığı dahil olmak üzere hastalıkların, sebepleri ve yayılma yollarını bulmaya yönelik araştırmaların teşvik edilmesi vasıtasıyla engellenmesi, sağlık konusunda bilgi ve eğitimin artırılmasını konu almaktadır. Amsterdam Antlaşması, tüm Topluluk politikaları ve eylemlerinin tanımı ve uygulanmasında insan sağlığının korunmasının göz önünde bulundurulması yoluyla, söz konusu madde kapsamında yer alan hedeflerin güçlendirilmesini öngörmektedir (https://www.msxlabs.org/forum/soru-cevap/ 275038-kamu-sagligi-nedir.html).

3 **Yaşar/Gökcan/Artuç**, Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, C. IV, Ankara 2010, s. 5129.

4 **Erman/Özek**, Ceza Hukuku Özel Bölüm, Kamunun Selametine Karşı İşlenen Suçlar, İstanbul 1995, s. 173 vd.; **Yaşar/Gökcan/Artuç**, C. IV, s. 5129.

B. Suçun Maddi Unsurları

1. Suçun Konusu

Bilindiği üzere suçun konusu, suçun icra hareketlerinin gerçekleştiği yerdir. Bu çerçevede bu suçun konusu "*içilecek sular veya yenilecek veya içilecek veya kullanılacak veya tüketilecek her çeşit besin veya şeyler*"dir.

Dikkat edilirse yasakoyucu suçun konusunu sayarak sınırlamak yerine su ve/veya besin yanında her çeşit şey ifadesine de yer vermiştir. Bu suretle esasen su ya da besin sayılmayan ama kullanılacak, tüketilecek her şey koruma altına alınmak istenmiş olmalıdır.

Öte yandan hükümde "*İçilecek sulara veya yenilecek veya içilecek veya kullanılacak veya tüketilecek besin veya şeyler"*den söz edildiğine göre içmeye, kullanmaya veya tüketmeye elverişli olmayan su, besin ya da şeyler hükmün kapsamı dışında kalır.

Yine "şey" terimi, belirsiz içeriği ile kanunilik ilkesi açısından sorun yaratıyor görünmekle birlikte bu şeyin kullanılabilir veya tüketilebilir olması zorunluluğu bu belirsizliği büyük ölçüde ortadan kaldırmaktadır.

"Sular"

İfade edelim ki, hükümde "sular" ile "besin ya da şeyler" arasında fark yaratılması yerinde olmamıştır. Gerçekten sular bakımından eylem, bu suların *içilecek olması* ile sınırlandırılmış iken "besin ya da şeyler"in *içilecek, kulanılacak ya da tüketilecek* nitelikte olması mümkündür. Bu durumda içilmeyen ama bir şekilde tüketilen suların hükmün kapsamına girmeyeceği söylenebilir[5]. Nitekim öğretide bu nedenle içmeye elverişli olmayan suların (kullanıma veya sulamaya elverişli sular) madde kapsamı dışında kalacağı ifade edilmektedir[6]. Bu nedenle, içilecek nitelikte olmayan sulara yönelik gerçekleştirilen zehir katma veya bozma fiilleri suç teşkil etmeyecektir.

İçilecek suyun niteliğinin, örneğin kaynak suyu, maden suyu[7], kuyu suyu, ücretli, ücretsiz, sahipli-sahipsiz[8], kaçak açılan kuyu suyu, tahlil edilmiş veya edilmemiş su olmasının bir önemi bulunmamaktadır[9]. Ancak kesin olarak

---

5 Nitekim 765 sayılı ETCK döneminde Erman/Özek'e göre, suç teşkil eden fiillerin içecek sulara yönelik olması, isabetli değildi. Çünkü, su sadece içme amaçlı kullanılmamaktadır. B u nedenle, yemek, çay ve kahve yapımında da kullanılabilmektedir

6 İnternetten bulduğum makale **Özen** Mustafa, Kamu Sağlığına Karşı İşlenen Suçlar (TCK m.185, 186, 187), İÜHFM, 2008, C. LXVI, S. 2, s. 166; **Yaşar/Gökcan/Artuç**, s. 5129.

7 **Parlar**, Ali/**Hatipoğlu**, Muzaffer: 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu Yorumu, C. 2, Ankara 2007, s. 1391.

8 **Parlar/Hatipoğlu**, 1391.

9 **Erman/Özek**, 178; **Özen**, 166.

içmeye mahsus olmayan kaplıca suları ile çeşitli ihtiyaçlarda kullanılan atık sular hakkında bu suç işlenemez[10]

Öte yandan çay, kahve, içki vb. su eklenerek içilen besin veya şeyler içilecek su kapsamında değil, aşağıda da değinileceği gibi "besin ya da şey" kapsamında ele alınmalıdır.

Dere, çay, ırmak gibi akarsuların da "içilecek su" olarak kabulü mümkün değildir. Ancak, halkın söz konusu akarsuları içme amaçlı kullandığı bilinmekte ise, bunları "içilecek sular" kapsamında ele almak mümkündür[11]. Bu anlamda suyun içilmemesi tıbben tavsiye edilmiş olması da önemli değildir. Ancak her durumda, bu fiilin çevrenin kasten kirletilmesi suçunu oluşturacağı söylenmelidir.

Yine içilmesi önerilmeyen ancak vatandaş tarafından içilmekte olan sular da bu suç kapsamında kabul edilmelidir.

Nihayet suyun bir kişiye ya da kamuya ait olması arasında da fark bulunmaz. Önemli olan suyun halk tarafından içilip içilmediğidir[12].

"Besin veya şeyler"

Öncelikle ifade etmek gerekir ki, besin ya da şeylerin yenilecek veya içilecek veya kullanılacak veya tüketilecek bir nitelik taşıyor olması gerekir. Bu durumda yemeye, içmeye, kullanmaya veya tüketmeye elverişli olmayan besin ya da şeyler hükmün kapsamı dışında kalır.

Bu değerlendirme "şey" kavramına anlam vermek bakımından önemlidir. Zira "şey" "*eşya, söz, olay, iş, durum vb.nin yerine kullanılan, belirsiz anlamda bir söz; nesne, madde*" anlamlarına gelmekte olup[13] o halde her eşya ya da nesne hükmün kapsamına girmemekte olup eşya ya da nesnenin su ve/veya besin dışında kalan ve fakat yemeye, içmeye, kullanmaya veya tüketmeye elverişli olması gerekir. Bu suretle yasakoyucu hükmün kapsamını genişletmeyi amaçlamış olmalıdır[14]. Örneğin çay ya da kahve besin değildir. Ancak madde anlamında içilecek bir şeydir.

Besin ise "*yenilebilir, beslenmeye elverişli her tür madde, azık, gıda; yaşamak, varlığını sürdürmek için gerekli şey; halkın geleneksel yollardan elde*

---

10 **Parlar/Hatipoğlu**, 1391.

11 **Özen**, 166.

12 **Erem**, Faruk: Türk Ceza Kanunu Şerhi Özel Hükümler, C. 2, Ankara 1993, s. 1794.

13 www.tdk.gov.tr

14 Özen konuyu "*Bize göre, 'şeylere' kelimesi, her çeşit besin ifadesinden sonra ve veya bağlacı ile birlikte kullanıldığı dikkate alındığında, doğrudan besleyici olmamakla beraber yan besleyici veya tat verici yan besin ürünlerini ifade etmektedir. B u nedenle, sakız, diş macunu gibi ürünler artık bu kapsamda değerlendirilmelidir. Bu nedenle, 5237 sayılı TCK'nun 185. maddesinde 'şeylere' kelimesine yer vererek 765 sayılı ETCK'nun 394. maddesine göre maddenin uygulama alanını genişletmiştir*" şeklinde ifade etmektedir (**Özen**, 167).

ettiği, koruduğu ve yaşaması için tükettiği her türlü bitkisel, hayvansal ve madensel ürün, özdek, yiyecek, içecek" biçimlerinde tanımlanabilir[15]. Kısaca besin, herhangi bir şekilde beslenmeye veya yiyip içmeye yarayan tüm maddeler şeklinde tanımlanabilir[16]. Bir şeyin besin olarak kabulü için mutlaka vücut için zorunlu bir madde olması şart değildir.

İlaçlar besin değildir; bu nedenle bozulmuş ilaç üretiminin düzenlendiği TCK m.187 çerçevesinde ele alınmalıdır[17].

Yine tütün, besin maddesi değil ise de "şeyler" kapsamında ele alınabilir[18]. Bu nedenle, içine zehir katılmış veya bozulmuş tütünler madde içinde düşünülmelidir.

Hemen ifade edelim ki, "şey"in mutlaka içilecek, yenilecek ya da tüketilecek bir niteliğe sahip olması şart değildir. Dikkat edilirse hükümde "kullanmaktan" da söz edilmektedir. Bu durumda örneğin zehirli oyuncak, okul malzemeleri, parfüm, deterjan, mendil, sakız, kolonya, sabun, makyaj ve/veya giyim malzemeleri vb. de "şey" kapsamında değerlendirilmelidir[19]. Hükümle korunan hukuki değerin 'kamu sağlığı' olması da bu kabulümüzü desteklemektedir kanısındayız.

Nihayet amacı dışında kullanım durumunda artık suçun oluştuğu söylenemez. Örneğin soğutmak amaçlı olarak üretilen buzun tüketilmesi gibi.

2. Fail-mağdur

Tipte bir özgüleme olmadığından bu suçun herkes tarafından işlenebilen bir suç olduğu söylenmelidir.

Kanımızca failin görev ya da konumunun verdiği kolaylıktan yararlanmak suretiyle bu suçu işlemesi durumu cezayı ağırlaştıran bir nitelikli hal olarak düzenlenmelidir.

Bu suçun birey olarak mağduru bulunmaz. Kamuya karşı işlenen bir suç olması sebebiyle bu suç bakımından zarar görenden söz edilebilir. Bununla birlikte bu suç birey olarak bir ya da birden fazla kişinin zarar görmesine neden olabilir. Mesela ölüm ya da yaralama gibi bu halde ayrıca bu suç oluşacağı ve TCK m.185'de düzenlenmiş olan suçun neticesi sebebiyle ağırlaşmış şekli düzenlemiş olmadığı için bu suçtan da ceza vermek gerekeceği gözden uzak tutulmamalıdır. Öte yandan örneğin belli bir mağdurun içeceği suya zehir kat-

---

15 www.tdk.gov.tr

16 **Yaşar/Gökcan/Artuç**, s. 5130.

17 **Erman/Özek**, 180; **Özen**, 167.

18 Benzer **Özen**, 167. Erem, tütün içildiği için tütünü besin içinde kabul etmektedir (**Erem**, Şerh, 1794).

19 Aksi **Özen**, 167.

mak bakımından artık eylemi kasten yaralama ya da öldürme suçları çerçevesinde ele almak gerekir[20].

Yine gerek hükmün düzenleniş yeri ve gerekse hükümde yer alan "kişiler" ibaresi karşısında bu suçun ancak bir insana karşı işlenebileceği ifade edilmelidir. Bu anlamda örneğin bir hayvanın içeceği suya zehir katılmış olması durumunda bu suçun değil koşulları varsa mala zarar verme suçunun oluşacağı söylenmelidir.

Nihayet TCK m.20 karşısında tüzel kişilerin bu suçun faili olamayacağı, hükümde bu konuda bir açıklık olmaması karşısında (TCK m.60/4) tüzel kişiler aleyhine sadece müsadere güvenlik tedbirine başvurulabileceği ifade edilmelidir[21].

3. Eylem

Tipte eylem "*sulara, besin ve maddelere zehir katarak veya başka suretlerle bunları bozarak kişilerin hayatını ve sağlığını tehlikeye düşürmek*" şeklinde ifade edilmiştir.

Görüldüğü üzere suç tipinde somut bir zarara yer verilmediğinden suçun bir tehlike suçu, bu çerçevede de bir hareket suçu olduğu ifade edilmelidir. Öte yandan eylemin tipe uygun sayılabilmesi için sulara, besin ve maddelere zehir katmak veya başka suretlerle bunları bozmak yetmez; bunun kişilerin hayatını ve sağlığını tehlikeye düşürmüş olması gerekir. Bu yönüyle eylem **somut tehlike suçu**dur[22]. Dolayısıyla eylemin tipe uygun sayılabilmesi için hakim, zehir katmak veya bozmanın kişilerin hayatını ve sağlığını tehlikeye düşürmüş olup olmadığını araştırmalıdır[23].

---

20 Yargıtay'a göre de "*Sanığın Ana Çocuk Sağlığında hizmetli olarak çalıştığı, aynı yerde hizmetli olarak çalışan kişilerin sırayla kendi aralarında çay demleyip içtikleri, olay günü çay demleme sırasının tanık müstahdem İbrahim'de olduğunu bilen sanığın bu şahısla aralarında mevcut dargınlık nedeniyle adı geçeni zor duruma sokmak için demlenen çaya Adli Tıp Kurumunca saptanan ve sıhhate zararlı olan insan pisliğini kattığı anlaşılmış ise de, bu fiil işleniş özelliğine göre halka karşı işlenmiş olması söz konusu olmadığından …*" (8.CD., 23.12.1992, 12652/15339; **Yaşar/Gökcan/Artuç**, s. 5131).

21 Özen ise hiçbir güvenlik tedbirinin uygulanamayacağını ifade etmektedir (**Özen**, s. 170).

22 Madde gerekçesinde bu husus; "*Madde metninde tanımlanan fiillerin işlenmesiyle, kişilerin hayatının ve sağlığının tehlikeye düşürülmesi gerekir*" şeklinde ifade edilmektedir.

23 *"… sanığın serasında yetiştirdiği ve Demre Toptancı Haline satmak için getirdiği hıyarlardan, 28/01/2010 tarihinde alınan numuneler üzerinde yapılan incelemede, "Türk Gıda Kodeksi Gıda Maddelerinde Bulunmasına İzin Verilen Pestisitlerin Maksimum Kalıntı Limitleri Tebliğine" göre azami 0,1 mg/kg olması gereken "carbendazim" isimli pestisit miktarının, limitin üzerinde 0,39 mg/kg; hıyar mahsulünde hiç bulunmaması gereken "pyrimethanil" isimli pestisit miktarının ise 0,5 mg/kg olarak tespit edilmesi üzerine, ... tarafından, sanığın 5179 Sayılı Kanun'un 18. maddesindeki emredici hükümleri ihlal ettiği gerekçesi ile hakkında aynı Kanun'un 29/I maddesi uyarınca adli işlem yapılması için suç duyurusunda bulunulması üzerine, sanığın, 5179 Sayılı Kanun'un 18. maddesinin c fıkrasında yer alan, "Gıda maddelerini ve gıda ile temas eden madde ve malzemeleri üreten*

Öte yandan "hayatını ve sağlığını" ibaresinin de yerinde olmadığını düşünmekteyiz. Bunun "hayatını **veya** sağlığını" şeklinde olması daha yerinde olurdu. Bir kimsenin hayatını tehlikeye düşüren bir şey sağlığını da tehlikeye düşürmüş olur ancak sağlığını tehlikeye düşüren bir şey her zaman hayatını da tehlikeye düşürmez. Bu nedenle hükmün daha kapsayıcı olması bakımından "veya" bağlacının kullanılması daha doğru olurdu.

Suçun seçimlik hareketli bir suç olduğu görülmektedir:

- Zehir katarak bozmak **veya**
- Başka suretlerle bozmak.

Bu durumda söz konusu suçun seçimlik olarak belirtilmiş olan bu iki hareketten herhangi birisinin yapılması ile gerçeklemesi mümkündür. Yine seçimlik hareketli suçların doğal sonuçlarından biri olarak bir olayda seçimlik hareketlerden her ikisinin gerçekleşmesi de mümkündür. Fakat bu durumda iki

---

ve/veya satan işyerleri, insan sağlığına zarar verecek muhteviyatta gıda maddeleri üretemez, içerisine zararlı bir madde katamaz, böyle bir maddenin kalıntısını bulunduramaz ve gıdaya zararlı özelliğe yol açacak herhangi bir işlem uygulayamaz." emredici hükmünü ihlal ettiği iddiası ile, aynı Kanun'un 29/I maddesinde yer alan "Bu Kanun'un 18. maddesinde belirtilen sağlığın korunması ile ilgili yasakları ihlâl eden kişiler, Türk Ceza Kanunu'nun "Kamunun Sağlığına Karşı Suçlar" başlıklı Bölümünde yer alan hükümlere göre cezalandırılır." düzenlemesi gereği, hakkında eylemine uyan 5237 Sayılı TCK'nın 185/2. maddesi uyarınca kamu davası açıldığı olayda; kovuşturma aşamasında Farmakoloji uzmanı bilirkişi Mehmet İsbir'in 24/12/2010 tarihli raporunda, "limitüstü çıkan Carbendazim isimli ilaç kalıntısının insan sağlığına zarar verebileceği" tespitine yer vermesi ve Adli Tıp Kurumu 5. İhtisas Kurulu'nun 07/03/2011 tarihli raporunda ise; "numunede tespit edilen carbendazim ve pyrimethanil isimli pestisit kalıntı miktarlarının tebliğe aykırı olduğuna, bu haliyle sağlığa az veya çok zarar verecek derecede bozulmuş sayılacağına …" (20.CD., 28.9.2017, 2015/14384, 2017/4770; www.kazanci.com.tr).

"*… Sanığın iddianamede tanımlanan eyleminin, 5179 Sayılı Kanun'un 18. maddesindeki sağlığın korunmasına dair emredici hükümlere aykırılık oluşturduğu, dolayısı ile kovuşturmaya devam edilerek, 5237 Sayılı TCK'nın 185/2. maddesi uyarınca, **sanığın mahsulünde rastlanan pestisit kalıntılarının, miktarları itibari ile, "insan hayatını ve sağlığını tehlikeye düşürüp düşürmeyeceği" hususunda Uzman bir kurum ya da kuruluştan rapor alındıktan sonra**, sonucuna göre, sanık hakkında CMK'nın 223. maddesi uyarınca hüküm kurulması gerektiği gözetilmeden …*" (20. CD., 26.5.2016, 2015/14533, 2016/3207; www.kazanci.com.tr).

"*Oluşa ve dosya içeriğine göre; sanığın yetkili ve sorumlu müdür olarak görev yaptığı Tarım Ürünleri Gıda Nak.San.İç ve Dış Tic. Ltd. Şti tarafından ilgili Tic. A.Ş.nin İzmir'deki mağazasına satılan portakallardan alınan numunelerin analizinde; Bitki Koruma Ürünleri Kalıntı Limitleri tebliğine göre bulunmaması gereken 2-4 acit pestisit adlı kimyevi maddenin bulunduğunun tespit edildiği, hükme esas alınan 16.11.2008 tarihli bilirkişi raporlarında "K... mağazasında satışa sunulan 2.4 acit pestisit kalıntısı içeren portakalların tüketimi insan sağlığını olumsuz etkileyebilme potansiyeline sahip" olduğunun belirtildiği, ancak kişilerin hayatını ve sağlığını tehlikeye sokacak nitelikte bulunup bulunmadığının açıkça belirtilmemesi karşısında; 5237 Sayılı TCK'nın 186/1. maddesi uyarınca, denetim raporunda belirtilen kimyevi maddenin tespit edilen miktarları itibari ile, "insan hayatını ve sağlığını tehlikeye düşürüp düşürmeyeceği" hususunda yeniden bilirkişi raporu alınarak, sonucuna göre sanığın hukuki durumunun tayin ve takdiri gerekirken, yazılı şekilde eksik araştırma ile hüküm kurulması …*" (20. CD., 25.12.2017, 6095/7218; www.kazanci.com.tr).

ayrı suç değil, tek suç oluşacaktır. Ancak bu hal TCK m.61 çerçevesinde cezanın belirlenmesi sırasında göz önünde bulundurulabilir.

Bozmanın mutlaka zehir katmak suretiyle gerçekleşmesi zorunlu olmadığına göre bu suç **serbest hareketli** bir suçtur. Suçun maddi unsuru her türlü hareketle gerçekleşebilir.

- Zehir katarak bozmak

Zehir, organizmaya girdiğinde kimyasal etkisiyle fizyolojik görevleri bozan ve miktarına göre canlıyı öldürebilen madde, ağı şeklinde tanımlanmaktadır[24].

Zehir 'katmak'; eklemek, karıştırmaktır. Bozmak ise, bir şeyi kendisinden beklenilen işi yapamayacak duruma getirmek demektir[25].

Buna göre **zehir katmak**, içilecek sulara veya yenilecek veya içilecek veya kullanılacak veya tüketilecek her çeşit besin veya şeylere zehirin katılması ile yapısının bozulup, insan sağlığı için olumsuz nitelik göstermesi anlamına gelir iken; **zehir katarak bozmak** ise**,** içilecek sulara veya yenilecek veya içilecek veya kullanılacak veya tüketilecek her çeşit besin veya şeylerin doğal yapısını, içmeye, kullanmaya ya da tüketmeye uygun şeklini insan sağlığını bozacak nitelikte değiştirmek şeklinde anlaşılmalıdır.

Kişinin kendi içeceği suya zehir katması değişik ihtimallere göre ele alınmalıdır[26]: Eğer, örneğin bir kişi kendine ait içme suyuna başkalarının izinsiz kullanmasını önlemek için zehir katarsa, bu suç oluşur. Ancak, sadece kendisinin içeceği suya zehir katması bu suçu oluşturmaz. Hemen ifade etmek gerekir ki halkın içebileceği kuyu veya havuza zehir katılması durumunda bu suçun oluşacağında tartışma bulunmamak gerekir.

Suçun oluşması bakımından katılan zehirin niteliği ve miktarı önemsizdir[27]. Bu nedenle, böcek ilacı, hayvan ilacı gibi zehir olarak kabul edilebilen her türlü madde bu kapsamdadır. Yine, katılan zehirin insanı öldürmeye yetecek miktarda olup olmaması, hatta yaralamaya elverişli olup olmamasının da bir önemi bulunmaz.

Zehir katmak farklı şekillerde gerçekleştirilebilir. Örneğin zehir, suça konu ürünlerin üretimine başlamadan önce üretimindeki katkı maddelerine katılabileceği gibi, üretim esnasında ve üretimden sonra ve fakat tüketimden önce de katılabilir. Burada önemli olan zehir katma fiilinin tüketime sunulmadan önce tamamlanmış olmasıdır.

---

[24] http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5b859f14 ecdec3.93231485

[25] http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5b859fe181 a721.67024544

[26] **Özen**, s. 166.

[27] **Özen**, s. 167.

Zehirin miktarı gibi niteliği de suçun oluşmasında engel teşkil etmez. Yine zehirin katılış şekli, yeri ve zamanı suçun oluşması bakımından önemli değildir.

Nihayet suçun oluşması için zehrin katılmış olması zorunludur. Besinin zamanla bozularak zehirli hale gelmesi ya da vücutta böyle bir etki yaratmış olması durumunda bu suç oluşmaz[28].

- Başka suretlerle bozmak

Başka suretlerle bozmak ibaresinden zehir katmak dışında kalan ve yukarıda tanımlanan bozma neticesini gerçekleştiren her türlü eylemi anlamak gerekir. Örneğin alkollü içeceğe ucuz olmasını temin amacıyla metil alkol koymak veya mayalanması için gerekli miktardan az veya çok bekletmek ya da usulüne uygun işlemlerden geçirmeyerek bozuk alkol üretmek, içilecek şeyleri bozmak anlamına gelecektir.

Yenilecek veya içilecek veya kullanılacak veya tüketilecek her çeşit besin veya şeyleri başka suretle bozmak fiili de farklı şekillerde işlenebilir. Bozma, zehir katmadan farklıdır[29]. Çünkü, zehir katmada katılan madde başlı başına zehir niteliğine sahiptir. Bozmada ise, besin maddesinin doğal yapısı bozulmaktadır. Bu doğal yapı zaman içinde (gerekli saklama koşullarında saklanmadığı vb) gerçekleşen mikro organizmada meydana gelen değişikliklerle bozulabileceği gibi, zehir niteliğine sahip olmayan ve fakat besinin yapısal özelliği ile uyuşmayan bir katkı maddesiyle de bozulabilir. Yargıtay, içme suyunun içine köpek ölüsü atılmasını suyun bozulması olarak kabul etmiştir. Bununla birlikte doğal nedenlerle bozulma durumunda m.185/1 değil, diğer koşulları da mevcutsa m.186/1 uygulanır[30].

Ancak, bozulan bir besin maddesi kişileri zehirleyebilir. Bozma fiilinin şekli, yeri ve zamanı suçun oluşması bakımından engel oluşturmaz ise de suçun oluşması bakımından önem taşıyabilir[31]. Gerçekten besin maddesini bozmak için yapılan fiil, etkisini belirli bir zaman sonra gerçekleştirebilir. Bu halde suç, bozulmanın gerçekleştiği anda gerçekleşir.

Öte yandan kullanım süresi geçen yenilecek veya içilecek veya kullanılacak veya tüketilecek her çeşit besin veya şeylerin satışa sunulması bozmak eylemi içinde ele alınmalıdır[32].

GDO'lu gıdaların bozma eylemi içinde ele alınıp alınmayacağı tartışmalıdır. Zira bu tür gıdaların insan sağlığı üzerindeki etkisi kesin bir şekilde ortaya

---

28 **Erman/Özek**, s. 181; **Yaşar/Gökcan/Artuç**, s. 5131. *Parlar/Hatipoğlu* ise gıdaların çeşitli suretlerle mikroplandırılmasını da zehir kavramı içine sokmaktadır (**Parlar/Hatipoğlu**, s. 1392).

29 **Özen**, s. 168.

30 **Parlar/Hatipoğlu**, s. 1392.

31 **Özen**, s. 168.

32 **Özen**, s. 168.

konulabilmiş değildir. Kaldı ki, konunun 5977 sayılı Biyogüvenlik Kanunu hükümleri çerçevesinde ele alınması daha doğru olacaktır.

Bu suç ani bir suçtur. Tehlikenin belli bir süre devam etmesi suçu kesintisiz bir suç haline getirmez[33].

Suçun eylem unsuru bakımından zehirlemek ve/veya bozmak şeklinde gerçekleşmesi arandığına göre suçun bağlı hareketli bir suç olduğu söylenebilir[34]. Ancak "bozmak" eyleminin geniş kapsama sahip olması suçun serbest hareketli olduğu düşüncesini de ortaya çıkarmaktadır. Bu anlamda suçun bozmak sonucunu ortaya koyan her türlü hareketle işlenmesi mümkündür kanısındayız.

Nihayet neticenin gerçekleştiğini kabul etmek bakımından zehir katılan ya da bozulan *su, besin veya maddelerin kişilerin hayatını ve sağlığını tehlikeye düşürecek nitelikte olması gerekir ve yeterlidir.* Düşürmüş olması gerekmediği gibi zehirleme ya da bozma neticesinde ölüm veya yaralama meydana gelmiş olması da şart değildir. Aşağıda içtima başlığı altında da ifade edileceği üzere ölüm ya da yaralama neticesi meydana gelirse fail bu eylemden dolayı ayrıca cezalandırılır. Bu çerçevede suçun neticesi harekete bitişik bir suç olduğu söylenmelidir.

C. Suçun Manevi Unsuru

Bu suç hem kasten hem de taksirle işlenebilir. Hükümde bunu ortaya koyacak ayrı bir düzenleme bulunmadığına göre suçun olası kast ya da bilinçli taksirle işlenmesi de mümkündür. Öte yandan suçun oluşması bakımından failin saikinin bir önemi bulunmaz. Bununla birlikte suç "*Bir planın icrası suretiyle, milli, etnik, ırki veya dini bir grubun tamamen veya kısmen yokedilmesi **maskadıyla**, bu grupların üyelerine karşı kişilerin bedensel veya ruhsal bütünlüklerine ağır zarar verme*" şeklinde işlenir ise bu halde TCK m.76 düşünülebilir.

Suçun kasıtlı ve taksirli şekillerinin aynı maddede düzenlenmiş olması suçun taksirli halini kasıtlı halinin cezayı azaltan nitelikli haline getirdiği söylenebilir[35]. Ne var ki, bu durum TCK'nın da kabul ettiği suç genel teorisi esaslarına uymamaktadır. Zira taksirli suçlar müstakil suç tipleridir ve söz konusu hükmün bu esasa uygun olarak iki ayrı suç şeklinde yeniden düzenlenmesi gerektiği kanısındayız.

Öte yandan bu suçun kasten işlendiğinin ispatlanabilmesi de her zaman mümkün değildir. Gerçekten bu tür eylemler bakımından fail her zaman söz konusu gıdanın kendisi tarafından zehirlenmediğini ya da bozulmadığı savunmasını yapacaktır ve dosya içinde bu savunmanın aksini ortaya koyan bir delil

---

33 **Erem**, Şerh, s. 1795.
34 **Erman/Özek**, s. 182.
35 **Özen**, s. 170.

bulunmaması durumundan her zaman suçun taksirli şeklinden dolayı ceza vermek zorunlu olacaktır.

Son zamanlarda ülkemizde artan ve gıda terörü olarak da adlandırılan bu eylemin taksirli şekline ilişkin cezanın caydırıcılığı artırmak bakımından gözden geçirilmesi gerektiğini düşünmekteyiz.

D. Hukuka Aykırılık Unsuru

Bilindiği gibi hukuka uygunluk sebepleri meşru savunma, kanun hükmünün yerine getirilmesi, hakkın kullanılması ve ilginin rızası olup bu suç bakımından herhangi bir hukuka uygunluk nedeni mevcut değildir.

Bununla birlikte savaş zamanında düşman askerlerini öldürmek amacıyla içme sularına zehir katılması meşru savunma kapsamında düşünülebilir ise de, savaş hukukunun gerektirdiği zehir veya bakteriyolojik silahların kullanılmasının yasaklanması gibi bazı yükümlülüklerin bir sonucu olarak söz konusu hukuka uygunluk sebebinin uygulanabilmesi mümkün olmamak gerekir[36]. Ancak, bu halde besin maddelerinin bozulması, meşru savunma kapsamında düşünülebilir[37].

E. Teşebbüs

Bu suçun bir tehlike suçu olduğu dikkate alındığında suça kural olarak teşebbüsün mümkün olmayacağı ifade edilmelidir. Bununla birlikte hareketin kısımlara ayrılabildiği hallerde teşebbüsün mümkün olabileceği söylenmelidir. Örneğin yenilmesi için hazırlanan bozulmuş besin maddesinin bu aşamada ele geçirilmesi durumunda teşebbüs aşamasında kaldığı söylenebilir. Ancak burada şu hususa dikkat etmek gerekir: Söz konusu suçun oluşabilmesi için, yenilecek veya içilecek veya kullanılacak veya tüketilecek her çeşit besin veya şeylerin tüketime hazır hale gelmiş olması gerekeceği ve bu yeterli olacağından teşebbüsten ancak adı geçen besin ya da şeyler daha hazırlanma aşamasında ise bahsedilebilir.

Öte yandan taksirli suçlara teşebbüs mümkün olmadığından bu suçun taksirli şekline teşebbüs olanaklı değildir.

F. İştirak

Zehirli madde katma suçuna iştirak bir özellik göstermez. Bu nedenle, iştirake ilişkin genel kurallar (TCK m.37 vd.) burada da geçerlidir. Ancak taksirli suçlara iştirak mümkün olmadığından bu suçun taksirli şekli bakımından her fail kendi kusurundan sorumlu olmalıdır (TCK m.22/5).

---

36 **Erman/Özek**, s. 182.

37 **Özen**, s. 170.

G. İçtima

Koşulları gerçekleştiği takdirde, zehirli madde katma suçunda zincirleme suç hükümleri uygulanabilecektir (TCK m.43/1 son cümle).

Yukarıda da ifade edildiği üzere zehirli madde katma suçu, somut tehlike suçudur. Hükümde ayrıca nitelikli hale yer verilmediğine ve ayrı bir içtima normu düzenlenmiş bulunmadığına göre bu suçun işlenmesi neticesinde kişilerin ölmesi veya yaralanması halinde ayrıca bu suçlardan ceza verilmesi zorunludur. Mesela kaçak içki tüketenin ölmesi ya da kör olarak yaralanması gibi. Bununla birlikte yaralama ya da ölüm halinin suçun neticesi sebebiyle ağırlaşmış şekli olarak düzenlenmesi tercih edilebilirdi. Bu nedenle suçun cezasının üst sınırının 15 yıl olarak oldukça yüksek belirlenmesi de doğru olmamıştır. Gerçekten söz konusu üst sınır, suçun neticesi sebebiyle ağırlaşmış hali de düzenlenmiş olsaydı bu haller bakımından anlamlı olabilirdi.

Kaldı ki, mevcut duruma göre aynı zamanda ölüm ya da yaralamanın gerçekleştiği hallerde bu ikinci suçun kasten mi taksirle mi gerçekleştiğinin belirlenmesi sorunu ortaya çıkacaktır. Gerçekten bu halde faili kasten mi yoksa taksirle yaralama/öldürmeden mi sorumlu tutmak gerekir? Bu çözümü kolay olmayan bir sorundur. Sırf bu nedenle dahi bu suçun netice sebebiyle ağırlaşmış şeklinin de ayrıca düzenlenmesi gerektiği kanısındayız.

H. Yaptırım

Hükmün 1. fıkrasında yer alan suçun kasıtlı halinin cezası 2 yıldan 15 yıla; 2. fıkrasında yer alan suçun taksirli halinin ise 3 aydan 1 yıla kadar hapis cezası şeklinde düzenlendiği görülmektedir.

Suçun kasıtlı hali bakımından dikkat çeken husus alt ve üst sınırlar arasındaki farkın yüksekliğidir. Düzenleme bu şekliyle cezaların belirli olması zorunluluğunu öngören kanunilik ilkesi ile örtüşmemektedir. Öte yandan akla yasakoyucunun neden böyle yüksek bir üst sınır belirlediği sorusu gelmektedir. Bunun sebebi eylem ile meydana gelebilecek olası ağır neticeler olabilir ise de bu ağır neticelerin ayrıca cezalandırılması zorunluluğu böylesine yüksek bir üst sınırın belirlenmesini anlamsız hale getirmektedir.

Yine suçun kasıtlı ve taksirli hali arasında da yaptırımın ağırlığı bakımından oldukça büyük bir farkın olması suçun içeriği göz önünde bulundurulduğunda adalet ve hakkaniyet ilkelerine (TCK m.3) uygun görünmemektedir.

Öte yandan suçun taksirli şeklinin cezasının üst sınırı 1 yıl olup, kısa süreli hapis cezası olduğu anlaşılmaktadır (TCK m.50).

II. MUHAKEME

Hükmün birinci fıkrasında düzenlenen suç bakımından ağır ceza mahkemesi, ikinci fıkrası bakımından ise asliye ceza mahkemesi yetkilidir (5230 sayılı Kanun m.11,12, 14).

Öte yandan CMK m.253 çerçevesinde suçun ne kasıtlı ne de taksirli şeklinin **uzlaştırmalık olmadığı** ifade edilmelidir. Zira bu suçlar m.253'deki katalogda yer almadığı gibi şikayete de tabi değildir.

Benzer durum Cumhuriyet Savcısının kamu davası açma konusunda takdir yetkisi bakımından da geçerlidir. Zira bu durum için de suçun şikayete tabi olması gerekir. Sonuç olarak TCK m.185/2 hükmü bakımından Cumhuriyet savcısı kamu davası açma konusunda takdir yetkisini kullanamayacaktır.

Nihayet TCK m.185 bakımından hükmün açıklanmasının geri bırakılması kurumunun uygulanması mümkündür. Zira her iki fıkra bakımından da cezanın 2 yılın altında belirlenmesi mümkündür. Bu durumda diğer koşulları da mevcutsa hakim hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verebilir.

Yargıtay bu suçun gerçek ya da tüzel kişi olarak mağduru ya da suçtan zarar göreni bulunmadığından bu suçla ilgili davalara katılmak mümkün değildir görüşünde ise de[38] kanımızca belirli ya da belirlenebilir gerçek kişinin suçtan zarar görmesi mümkün olduğu hallerde bu kişinin davaya katılması kabul edilmelidir düşüncesindeyiz. Örneğin aldığı alkollü içki nedeniyle görme yetisini kaybeden bir kişi bu davaya katılabilir. Kaldı ki, bu halde yaralama suçundan da dava açılacağı için bu suç bakımından zaten katılmaya karar vermek zorunludur.

III. BOZULMUŞ VEYA DEĞİŞTİRİLMİŞ GIDA VEYA İLAÇLARIN TİCARETİ SUÇU (TCK m. 186)

Yukarıda incelenen TCK m.185 ile zehir katarak veya başka suretlerle bunları bozarak kişilerin hayatını ve sağlığını tehlikeye düşürmek cezalandırılıyor iken bu düzenleme ile zehir bozulmuş ya da değiştirilmiş şeylerin satılması, tedarik edilmesi ve bulundurulması cezalandırılmak istenmektedir.

A. Korunan Hukuki Değer

Bozulmuş veya değiştirilmiş gıda veya ilaçların ticareti suçu ile korunan hukuki değer de bireyin sağlıklı bir çevrede yaşama hakkı, daha geniş bir ifadeyle kamu sağlığıdır.

---

[38] "*Bozulmuş veya değiştirilmiş gıda ticareti yapma" suçunun özelliği gereğince kişilerin ve kurumların, CMK'nın 237. maddesi uyarınca suçtan zarar gören sıfatıyla bu suçlarla davalara katılmalarına olanak bulunmadığı gözetilmeyerek şikayetçinin katılma talebinin kabulüne ve katılan lehine vekalet ücretine karar verilmesi …*" (20. CD., 15.6.2016, 2015/14364, 2016/3831; www.kazanci.com.tr).

B. Suçun Maddi Unsurları

1. Suçun Konusu

Suçun konusu bozulmuş veya değiştirilmiş her türlü yenilecek içilecek şeyler veya ilaçlardır.

Hüküm başlığında gıda içeriğinde ise **yenilecek içilecek şey** ifadelerine yer verilmiş olması yerinde olmamıştır. Bununla birlikte bu düzenlemelerden hareketle yenilecek içilecek şey ifadesini her türlü gıda maddesi olarak anlamak gerekir. Bu çerçeve ***gıda***, besin, insan yiyeceği şeklinde tanımlanabilir[39]. Öte yandan 5996 sayılı Kanun'un *Tanımlar* başlıklı 3. maddesinde ise ***Gıda*** *"Doğrudan insan tüketimine sunulmayan canlı hayvanlar, yem, hasat edilmemiş bitkiler, tedavi amaçlı kullanılan tıbbî ürünler, kozmetikler, tütün ve tütün mamulleri, narkotik veya psikotropik maddeler ile kalıntı ve bulaşanlar* ***hariç****, insanlar tarafından yenilen, içilen veya yenilmesi, içilmesi beklenen işlenmiş, kısmen işlenmiş veya işlenmemiş her türlü madde veya ürün, içki, sakız ile gıdanın üretimi, hazırlanması veya muameleye tâbi tutulması sırasında kullanılan su veya herhangi bir madde*" şeklinde tanımlanmaktadır.

İlaç, ise bir hastalığı iyi etmek veya önlemek için türlü yollarla kullanılan madde, em, deva; fizyolojik sistemleri veya patolojik durumları, alıcının yararına değiştirmek veya incelemek amacıyla kullanılan madde veya ürün; tıpta kullanılan ve biyolojik etkinliği olan saf bir kimyasal madde veya ona eş değer olan bitkisel veya hayvansal kaynaklı, standart miktarda etkin madde içeren karışım şeklinde tanımlanmaktadır[40]. Öğretide de ilaç, insanı bir hastalıktan korumaya veya hastalanmış olanı iyileştirmeye, hatta bir hastalığın teşhisine, bir ameliyatın yapılmasını kolaylaştırmaya yarayan maddeler şeklinde tanımlanmaktadır[41].

2. Fail-mağdur

Hükümde "kimseye" ibaresine yer verildiğine göre fail ile ilgili bir özgüleme yapılmamış olup bu suç herkes tarafından işlenebilen bir suçtur.

Hükmün düzenlenme yeri dikkate alındığında bu suçun da gerçek kişi olarak mağduru bulunmaz. Mağdur/suçtan zarar gören bakımından yukarıda yapılan açıklamalar burası için de geçerlidir.

3. Eylem

Hükümde suçun eylem unsuru "*satan, tedarik eden, bulunduran*" şeklinde ifade edildiğine göre bozulmuş veya değiştirilmiş gıda veya ilaçların ticareti

---

39 http://www.tdk.gov.tr.

40 http://www.tdk.gov.tr.

41 **Erman/Özek**, s. 188.

suçunun **seçimlik hareketli** bir suç olduğunu kabul etmek gerekir. Yine seçimlik hareketli bir suç olmanın sonucu olarak bu suç, hükümde yer alan fiillerden birinin gerçekleştirilmesiyle işlemiş olabileceği gibi hepsinin gerçekleştirilmesiyle de işlenebilir. Ancak birden fazla fiilin gerçekleştirilmiş olması hali TCK m.61 hükmü çerçevesinde cezanın belirlenmesinde dikkate alınır.

Bu suç aynı zamanda **serbest hareketli** bir suçtur. Diğer deyişle satmak, tedarik etmek, bulundurmak fiilleri her türlü hareketle işlenebilir. Gerçekten hükümde satmak, tedarik etmek ya da bulundurmak fillerinin hangi şekilde yapılacağına ilişkin bir özgüleme bulunmaz. Buna göre örneğin failin gıda ya da ilacı elinde nasıl bulundurduğunun bir önemi bulunmaz.

Öte yandan suç, **somut tehlike suçu**dur. Eylemin tipe uygun sayılabilmesi için yenilecek ya da içilecek şey ya da ilaçların kişilerin hayatını ve sağlığını tehlikeye sokacak biçimde bozulmuş veya muhteviyatı değiştirilmiş olması[42] gerekir[43]. Dolayısıyla hakimin bu durumu araştırması zorunludur[44]. Bu çerçevede söz konusu şeylerin ya da ilâçların satılması, tedarik edilmesi veya bulundurulması suçun tamamlanması için yeterli olup bu fiil neticesinde kişilerin herhangi bir zarar görmesi gerekmez[45]. Bununla birlikte fiil neticesinde kişilerin ölme ya da yaralanma gibi herhangi bir zarar görmesi durumunda söz konusu neticeler ayrı suç/suçların konusunu oluşturur. Nihayet şey ya da ilaç bozulmuş[46] ya da değiştirilmiş olmakla birlikte kişilerin hayatını ve sağlığını tehlikeye

---

42 Örneğin, içerisinde E. coli koliform üremiş yaş pasta; içinde maya bulunan limonata; içinde E. coli veprotevs üremiş kıyma; kükürt dioksit (So2) miktarı fazla sirke; ipliklekmiş gofret; içinde yabancı tat bulunan turşu; içinde patojeb E. coli üremiş yaş pasta; içinde dışkı kökenli fekal E. coli üremiş peynir; içinden cam ya da böcek çıkan ekmek gibi.

43 *Özen* bunu bir önkoşul olarak nitelemekle birlikte bizce söz konusu husus suçun eylem unsuruna dahildir. (**Özen**, s. 175).

44 "*… Denetim ve kontrol Raporları, Nazilli Belediye Veteriner Hekim raporu, Nazilli İlçe Tarım Müdürlüğünün mülkiyetin kamuya geçirilmesi, el koyma ve imha olur konulu yazıları, tutanaklar ve tüm dosya kapsamı itibariyle ele geçirilen etlerin imha edilmiş olduğu gözetilerek mevcut raporlar değerlendirilerek TCK'nın 186/1. maddesi kapsamında* ***etlerin "kişilerin hayatını ve sağlığını tehlikeye sokacak biçimde bozulmuş veya değiştirilmiş" nitelikte olup olmadığı hususunda uzman kişi ya da kurumlardan rapor aldırılıp sonucuna göre sanıkların hukuki durumlarının tayin ve takdiri gerektiği gözetilmeden****, eksik araştırma ile yazılı şekilde hüküm kurulması …*" (20. CD., 25.12.2017, 6131/7244; www.kazanci.com.tr).
Nazilli İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğünün 17.05.2013 tarihli yazılarında, 10,1 mg/kg oranında hidrojen peroksit tespit edilip, bu hususun Türk Gıda Kodeksi Renklendiriciler ve Tatlandırıcılar Dışındaki Gıda Katkı Maddeleri yönetmeliğine uymadığı belirlenen kuru incir numunelerinin TCK'nın 186/1. maddesi kapsamında "kişilerin hayatını ve sağlığını tehlikeye sokacak biçimde bozulmuş veya değiştirilmiş" nitelikte olup olmadığı hususunda uzman kişi ya da kurumlardan rapor aldırılıp sonucuna göre sanığın hukuki durumunun tayin ve takdiri gerektiği gözetilmeden, eksik inceleme ile yazılı şekilde hüküm kurulması …", (20.CD., 9.10.2017, 2016/2692, 2017/4974; www.kazanci.com.tr).

45 **Erem**, Cilt IV, s. 154; **Özen**, s. 174.

46 İlacın bozulması son kullanma tarihinin geçmesinden kaynaklanmış olabileceği gibi ilacın usulüne uygun muhafaza edilmemesinden de kaynaklanabilir. Örneğin soğuk zincir kural-

sokmuyor ise eylemi tipe uygun olarak kabul etmek mümkün değildir. Örneğin, süte su katılması, besin maddesinin kalitesinin düşürülmesi gibi[47].

Şey ya da ilacın ne zaman kişilerin hayatını ve sağlığını tehlikeye sokacak biçimde bozulduğu ya da değiştirildiği hususu için bilirkişiye başvurulması en doğru yol olacaktır. Zira bu husus hukuki bir konu değildir. Uygulamanın da bu şekilde olduğu görülmektedir[48].

Satma, satmak işi; satmak ise bir değer karşılığında bir malı alıcıya vermek şeklinde tanımlanabilir[49]. Öğretide "satma" eyleminin ne şekilde anlaşılması gerektiği hususu tartışmalıdır:

Özen'e göre, "satma" eylemi satım sözleşmesinin oluşması şeklinde anlaşılmalıdır[50]. Buna göre satma ifadesi 'kişilerin hayatını ve sağlığını tehlikeye sokacak biçimde bozulmuş, değiştirilmiş her tür yenilecek veya içilecek şeyleri veya ilaçların satılması konusunda alıcı ile anlaşmaya varılması' şeklinde anlaşılmalıdır. Bu nedenle, satış sözleşmesinin yapılış şekli, yapıldığı zaman ve yer önemli değildir. Yine, satış sözleşmesi yapıldıktan sonra alıcının ücreti ödememesi suçun oluşmasına engel teşkil etmemelidir. Satma fiili, satış sözleşmesi yapılması şeklinde anlaşılması gerektiği için, satılan malın mülkiyetinin veya zilyetliğinin devri suçun oluşması için zorunlu değildir.

Erman/Özek'e göre ise taşınabilir malın mülkiyet veya zilyetliğinin alıcısına devredilmesi gerekir[51].

Kanımızca satma 'kişilerin hayatını ve sağlığını tehlikeye sokacak biçimde bozulmuş, değiştirilmiş her tür yenilecek veya içilecek şeyleri veya ilaçların bedel karşılığı verilmesidir. Söz konusu hareket şeklini diğerlerinden ayıran da budur. Gerçekten mesela tedarik etmek bir bedel karşılığı olabileceği gibi bedelsiz de olabilir.

Öte yandan satma fiili şeklinde gerçekleşen maddi unsur ancak icrai bir hareket ile gerçekleşebilir[52].

Trampanın da satmak eylemi içinde kabul edilmesi gerektiği söylenmektedir[53].

---

larına göre saklanması gereken aşı bu kurala uygun biçimde muhafaza edilmediyse bozulmuş olacaktır. Eğer ilaç bozulmuş ya da değiştirilmiş değil ise ancak hastanın yanlış bilgilendirilmesinden dolayı sağlık sorunları meydana gelmiş ise artık taksirle yaralama ya da öldürme suçları oluşacaktır (**Mahmutoğlu**, Fatih Selami: İlaçların Tıbbi Müdahalede Kullanılmasından, Üretilmesinden, Satılmasından Kaynaklanan Suçlar Çerçevesinde Hekim, İlaç Üreticisi ve Eczacının Ceza Sorumluluğu, Tellenbach'a Armağan, Ankara 2018, s. 411).

47 **Parlar/Hatipoğlu**, s. 1394.

48 Dpn. 33 deki kararlara bakınız.

49 www.tdk.gov.tr

50 **Özen**, s. 175.

51 **Erman/Özek**, s. 201, 202.

52 **Özen**, s. 175.

Tedarik etme ise araştırıp bulma, sağlama, elde etme[54] anlamına gelir. Yukarıda ifade edildiği gibi bunun bir bedel karşılığı ya da bedelsiz olması mümkündür. Bu çerçevede tedarik etme, 'kişilerin hayatını ve sağlığını tehlikeye sokacak biçimde bozulmuş, değiştirilmiş her tür yenilecek veya içilecek şeyleri veya ilaçları', başkalarının kullanabileceği, ulaşabileceği imkânı sağlama şeklinde anlaşılmalıdır[55]. Örneğin, günü geçmiş veya satılması yasaklanmış her tür yenilecek veya içilecek şeyleri veya ilaçları başka bir yerden veya kişiden sipariş eden kişiye getirtme bu kapsamda değerlendirilmelidir.

Bulundurma, var olmasını, hazır bulunmasını sağlamak; eksik etmemek anlamlarını taşır. Bu çerçevede bulundurma; 'kişilerin hayatını ve sağlığını tehlikeye sokacak biçimde bozulmuş, değiştirilmiş her tür yenilecek veya içilecek şeyleri veya ilaçları', kişinin üst, eşya, ev, iş yeri veya ona ait kapalı veya açık her hangi bir yerde her an ulaşabileceği şekilde saklama veya tutma şeklinde anlaşılmalıdır[56].

Elde bulundurma, yiyecekleri toplama, gözaltında bulundurma muhafaza etme aşamalarını içerir. Muhafaza edilen şeyin nerde bulunduğunun önemi yoktur.

İfade edelim ki, hükmün başlığı da dikkate alındığında tedarik etme ve bulundurma eylemlerinin ticari amaçla gerçekleşmiş olması gerektiği söylenebilir. Bu çerçevede failin kendisinin ya da bir başkasının ihtiyacını karşılamak amacıyla tedarik etmiş olması veya bulundurma halinde artık eylem tipe uygun sayılmamalıdır[57]. Ne var ki böyle bir kabul satmak, tedarik etmek, bulundurmak eylemleri arasındaki farkı anlamsızlaştırmaktadır. Bu nedenle bu görüşe katılmıyoruz. Kaldı ki, bu durumda hükümde olmayan bir unsurun, özel kastın, aranmasına yol açacaktır ki uygulamada çok önemli ispat zorlukları yaratacak ve satış dışında kalan eylemlerin neredeyse cezalandırılmamasına yol açacaktır.

Satışa arz etmek, henüz satmak fiilinin gerçekleşmiş olmadığı bir zamanı ifade ettiği için satmak değil bulundurmak içinde kabul edilmelidir. Gerçekten satışa arz etmek satış istemini ortaya koyan her türlü hareket şeklinde anlaşılmakta olup bulundurmak da bu hareketlerden biridir.

Öte yandan bulundurma tedarik etmeden farklıdır[58]. Tedarik etmede, 'kişilerin hayatını ve sağlığını tehlikeye sokacak biçimde bozulmuş, değiştirilmiş her tür yenilecek veya içilecek şeyleri veya ilaçlar', kişinin her an ulaşabi-

---

53 **Erman/Özek**, 192; **Yaşar/Gökcan/Artuç**, C. IV, s. 5138.

54 www.tdk.gov.tr

55 **Özen**, s. 175.

56 **Özen**, s. 175, 176.

57 Benzer **Yaşar/GÖkcan/Artuç**, C. IV, s. 5138. Mahmutoğlu'na göre ise madde başlığından hareketle ticari faaliyet kapsamında icra edilmeyen tedarik, bulundurma ve satma eylemlerinin bu suç kapsamında kabul edilmemesi daha isabetlidir (**Mahmutoğlu**, s. 412).

58 **Özen**, s. 176.

leceği bir yerde değildir. Ancak ihtiyaç duyulduğunda her tür yenilecek veya içilecek şeyleri veya ilaçları ilgili kişiye getirtebilme imkânı bulunmaktadır.

Bulundurma da ise, kişi, her an ya da istediği an her tür yenilecek veya içilecek şeylere veya ilaçlara ulaşma ya da tasarrufta bulunma imkânına sahiptir. Başka bir ifadeyle, zilyet durumdadır[59].

Tedarik edilen şey aynı zamanda bulundurulmuş olacağı için her iki eylem zaman zaman örtüşebilir ve tipte her ikisi de düzenlenmiş olduğu için esasen suçun oluştuğunu kabul bakımından eylemin hangisine karşılık geldiğinin mutlak olarak belirlenmesi gerekmez ise de tedarik etmenin kesintili, bulundurmanın ise kesintisiz bir eylem niteliği taşıdığı ifade edilmelidir. Bu ise iştirak bakımından önem taşır. Zira kesintisiz suçlara kesintinin gerçekleştiği ana kadar iştirak mümkündür.

Öte yandan eylemin tipe uygun sayılabilmesi için mağdurun (alıcının) gıda veya ilaçların değiştirilmiş veya bozulmuş olduğunu bilip bilmemesi önemli değildir. Diğer bir deyişle alıcı gıda veya ilaçların değiştirilmiş veya bozulmuş olduğunu bilse de bilmese de eylem tipe uygun sayılmalıdır.

Bununla birlikte şayet gıda veya ilaçların değiştirilmiş veya bozulmuş olduğunu fail (satıcı) bilmiyorsa hata hükümlerine göre hareket edilmelidir. Konuya aşağıda yeniden dönülecektir.

Suçun bağlı hareketli olduğu söylenebilir. Buna göre suç ancak/ satmak, temin etmek ve bulundurmak şeklinde işlenebilir.

Bu anlamda suçun seçimlik hareketli olduğu söylenmelidir. Adı geçen hareketlerden birinin yapılması ile suç gerçekleşmiş sayılır; her birinin aynı zamanda yapılması şart değildir. Yapılmış ise bu TCK m.61 çerçevesinde cezanın belirlenmesi sırasında dikkate alınır.

Nihayet satmak ve tedarik etmek ani, bulundurmak ise kesintisiz bir nitelik taşımaktadır.

4. Nitelikli Hal

Bu suçun, resmi izne dayalı olarak yürütülen bir meslek ve sanatın icrası kapsamında işlenmesi cezayı ağırlaştıran bir nitelik hal olarak düzenlenmiştir[60].

---

[59] **Özen**, s. 176.

[60] "… *5237 Sayılı TCK'nun 186/2 maddesinde işletme ruhsatı dışında; ''bozulmuş veya değiştirilmiş gıda ticareti suçunun resmi izne dayalı olarak yürütülen bir meslek ve sanatın icrası kapsamında işlenmesi halinde verilecek cezanın üçte bir oranında artırılır'' hükmü uyarınca, sanıkların söz konusu eylemlerinin resmi izne dayalı bir mesleğin icrası kapsamında işleyip işlemedikleri araştırılarak, TCK'nun 186/2 maddesinin uygulanma koşullarının bulunup bulunmadığı tartışılmadan hüküm kurulması …*" (20. CD., 25.12.2017, 6131/7244; www.kazanci.com.tr).

Söz konusu nitelikli halin uygulanabilmesi bakımından hangi meslek ve sanatın icrasının resmi izne dayalı olarak icra edileceğinin belirlenmesi zorunludur. Bu konuda TCK m.53/1-e'den yararlanılabilir. Gerçekten hükme göre fail kasten işlenen suçlarda asıl cezaya bağlı olarak "*Bir kamu kurumunun veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşunun iznine tabi bir meslek veya sanatı … icra etmekten"* yasaklanabilmektedir. Ancak dikkat edilirse TCK m.186/2'de sadece resmi izne dayalı olarak yürütülen bir meslek ve sanatın icrasından söz edilmekte ancak resmi izni verecek mercie ilişkin bir açıklık bulunmamaktadır. Kanımızca "resmi" ibaresi "devletin olan, devlete ait, devletle ilgili" anlamına geldiğine göre[61] resmi iznin bir kamu kurumunun veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu tarafından verildiğini kabul etmek gerekir. Anayasa m.135 esas alındığında Barolar (1136 sayılı Avukatlık Kanunu md 76), Türkiye Bankalar Birliği (5411 sayılı Bankacılık Kanunu md 79), Türkiye Noterler Birliği (1512 sayılı Noterlik Kanunu md 163), Türk Eczacılar Birliği (6643 sayılı Kanun md 1), Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (6235 sayılı Kanun md 1) kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına örnek olarak gösterilebilir[62]. O halde adı geçen kurumlarca verilen izinler çerçevesinde icra edilen meslek ya da sanatın icrasını hüküm kapsamında değerlendirmek gerekir. Öte yandan belediyenin kamu kurumu olarak kabulü halinde, belediyenin verdiği ruhsat, kuşat gibi belgelerin de izin olarak kabulü gerekir[63]. Bu durumda esnaflık hüküm kapsamında değerlendirilmelidir.

5. Manevi Unsuru

Bu suç ancak kasten işlenebilir. TCK m.185'de olduğu gibi bu suçun taksirle işlenebilmesi kabul edilmiş değildir.

Fail (satıcı) gıda veya ilaçların değiştirilmiş veya bozulmuş olduğunu bilmiyorsa hatadan söz edilmelidir. Bu halde konuda hata söz konusu olup TCK m.30/1 hükmü uygulama alanı bulacaktır. Buna göre konuda hata kastı kaldırır

---

"*Turizm Gıda Tem. San. Ltd. Şti'ne ait Yemek Fabrikasında şirketi temsil yetkisi olmaksızın, fiilen yemek üretimi yapan sanığın görevinin resmi izne dayalı olarak yürütülen bir meslek veya sanatın icrası kapsamında sayılamayacağı, bu sebeple sanık hakkında TCK'nın 186/2. maddesinin uygulanamayacağının gözetilmemesi …*" (20. CD., 4.12.2017, 6105/6728; www.kazanci.com.tr).

"*... Gıda Sanayi ve Ticaret İthalat İhracat Limitet Şirketi yetkilisi olan sanığın görevinin bir meslek veya sanatın icrası kapsamında sayılamayacağı, bu sebeple sanık hakkında TCK'nın 186/2. maddesinin uygulanamayacağının gözetilmemesi, …*" (20. CD., 15.6.2016, 2015/14364, 2016/3831; www.kazanci.com.tr)

61 www.tdk.gov.tr.

62 **Otacı**, Cengiz: Suçun Kanuni Sonucu Olarak Belli Hakları Kullanmaktan Yoksun Bırakılma, TAAD, Cilt: 2, Yıl: 2, Sayı: 4 (20 Ocak 2011), s. 441.

63 **Otacı**, s. 441. Yaşar/Gökcan/Artuç'a göre belediyeler kamu kurumudur. Bkz. **Yaşar/Gökcan/Artuç**, C. IV, s. 5139.

ve bu suçun taksirli şekli düzenlenmediğinden faile ceza vermek mümkün değildir.

Hemen ifade edelim ki, TCK m.185'den farklı olarak m.186 bakımından suçun taksirli şeklinin düzenlenmemiş olması yerinde olmamıştır. Zira özellikle "satma" eylemi bakımından failin kast olmadan hareket etmesi mümkündür. Bu halde fail çoğu zaman gıda veya ilaçların değiştirilmiş veya bozulmuş olduğunu "bilmediğini" iddia ederek hata hükmüne sığınacak ve suçun taksirli şekli düzenlenmiş olmadığından eylemi cezasız kalacaktır. Bu boşluk, her zamankinden daha fazla önem taşıyan, söz konusu suçla mücadeleyi önemli ölçüde azaltmaktadır kanısındayız.

C. Hukuka Aykırılık Unsuru

Söz konusu suç bakımından herhangi bir hukuka uygunluk sebebinin bulunmadığını düşünmekteyiz. Bu çerçevede yukarıda yapılan açıklamalar burası için de geçerlidir.

D. Teşebbüs

Bu suçun bir tehlike suçu olduğu dikkate alındığında suça kural olarak teşebbüsün mümkün olmayacağı ifade edilmelidir. Bununla birlikte hareketin kısımlara ayrılabildiği hallerde teşebbüsün mümkün olabileceği söylenebilir ise de bu suça ilişkin eylem unsuru "*satan, tedarik eden, bulunduran*" şeklinde ifade edildiğinden henüz satmasa da satmak amacıyla bulundurmak da tipe uygun sayılacağından teşebbüs mümkün olmayacaktır kanısındayız. Yine tedarik etmek, bulundurma imkanı sağlamak olarak anlaşılacağından henüz sipariş aşaması da kanımızca tedarik etmek içinde ele alınmalı ve eylem tamamlanmış olarak kabul edilmelidir.

E. İştirak

Bu suça iştirak bir özellik göstermez. B u nedenle, iştirake ilişkin genel kurallar (TCK m.37 vd.) burada da geçerlidir.

F. İçtima

Koşulları gerçekleştiği takdirde, bu suç bakımından zincirleme suç hükümleri uygulanabilecektir (TCK m.43/1 son cümle).

Yukarıda da ifade edildiği üzere zehirli madde katma suçu, somut tehlike suçudur. Hükümde ayrıca nitelikli hale yer verilmediğine ve ayrı bir içtima normu düzenlenmiş bulunmadığına göre bu suçun işlenmesi neticesinde kişilerin ölmesi veya yaralanması halinde ayrıca bu suçlardan ceza verilmesi zorunludur. Mesela, kaçak içki tüketenin ölmesi ya da kör olarak yaralanması gibi. Bununla birlikte yaralama ya da ölüm halinin suçun neticesi sebebiyle ağırlaşmış şekli

olarak düzenlenmesi tercih edilebilirdi. Yukarıda TCK m.185 için yapılan açıklamalar burası için de geçerlidir.

Öte yandan bozmak (m.185) ve satmak, tedarik ve bulundurmak (m.186) fiilleri ayrı suçlar şeklinde düzenlenmiş olduğuna göre bozan kişi ayrıca satmış, tedarik etmiş ya da bulundurmuş ise hem m.185 hem de m.186 uygulama alanı bulmalıdır[64].

Nihayet 5179 sayılı Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair KHK'nin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun, 11.6.2010 tarih ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanun'u[65] ile yürürlükten kaldırılmış olup TCK m.185 ile örtüşen eylemler kabahat haline dönüştürülmüştür. Dolayısıyla 5996 sayılı Kanun kapsamına giren eylemler bakımından unsurları oluşması durumunda artık TCK hükümlerine göre hareket edilmek gerekir[66].

G. Yaptırım

Bu suçun cezası bir yıldan beş yıla kadar hapis ve binbeşyüz güne kadar adlî para cezası şeklinde belirlenmiştir. Görüldüğü üzere failde ticaret amacının bulunduğu da kabul edilmiş olmalı ki fail eylemi neticesinde haksız bir kazanç da elde edeceği için ayrıca para cezası da getirilmiştir. Hükümde para cezasının üst sınırı belirlendiğinden alt sınır beş gün olarak kabul edilmelidir (TCK m.52/1). Bu durumda hakim beş gün ila binbeş yüz gün arasında bir gün miktarı ile en az yirmi ve en fazla yüz Türk Lirası olan bir gün karşılığı adlî para cezası miktarını belirleyip çarparak para cezasının miktarını belirleyecektir.

---

64 Benzer **Yaşar/Gökcan/Artuç**, s. 5134.

65 RG. 13.6.2010-27610

66 Bununla birlikte 5996 sayılı Kanun ciddi şekilde eleştirilmektedir. Gerçekten Gökçe/ Ergezer'e göre "*Hükümetin Avrupa Birliği ile yaptığı görüşmelerde sıra tarım ve gıda konusuna geldiğinde mevcut düzenlemelerin AB müktesebatına uymadığı gerekçesiyle yeni bir yasal düzenleme çalışması başlatıldı. Daha öncesinde 6968 sayılı "Zirai Mücadele ve Zirai Karantina Kanunu", 1734 sayılı "Yem Kanunu", 3285 sayılı "Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanunu", 4631 sayılı "Hayvan Islahı Kanunu" ve 5179 sayılı "Gıda Kanunu" tek metin haline getirilerek 5996 sayılı "Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu" olarak 11.06.2010 tarihinde yayınlandı ve 6 ay sonra uygulamaya konuldu [18]. 5179 sayılı kanun müstakil bir gıda kanunu olarak 41 maddeden oluşuyor ve 21 ayrı yönetmelik yayınlanmasını öngörüyordu. 5996 sayılı kanun ise toplamda 50 maddeden oluşmakta ve bu maddeler içerisinde gıda ile ilgili sadece 10 madde (5. ve 6. kısımda) bulunmaktadır. Dolayısıyla 5996 sayılı kanunun 5179 sayılı kanuna göre daha gelişmiş düzenlemeler yapması beklenirken aksine daha dar kapsamlı bir uygulama olmuştur [19]. Her ne kadar kanun, yönetmelik ve diğer alt uygulamalarla gerçek düzenlemeleri yapıyor ise de öncelikle kanunun bu yönetmeliklere kaynaklık yapacak maddelerinin olması gereklidir. Bu açıdan bakıldığında 5996 sayılı kanunun gıda endüstrimiz açısından ciddi eksiklik ve hataları bulunmaktadır.*" (**Gökçe**, Ramazan/**Ergezer**, Haluk: Gıda Mevzuatımız; Nereden, Nereye?, Akademik Gıda 14(2) (2016) 227 vd.).

IV. MUHAKEME

Bu suç bakımından yetkili mahkeme asliye ceza mahkemesidir (5230 sayılı Kanun m.11)[67].

Öte yandan CMK m.253 çerçevesinde suçun ne kasıtlı ne de taksirli şeklinin **uzlaştırmalık olmadığı** ifade edilmelidir. Zira bu suçlar m.253'deki katalogda yer almadığı gibi şikayete de tabi değildir.

Benzer durum Cumhuriyet Savcısının kamu davası açma konusunda takdir yetkisi bakımından da geçerlidir. Zira bu durum için de suçun şikayete tabi olması gerekir. Sonu olarak TCK m.185/2 hükmü bakımından Cumhuriyet savcısı kamu davası açma konusunda takdir yetkisini kullanamayacaktır.

Nihayet TCK m.185 bakımından hükmün açıklanmasının geri bırakılması kurumunun uygulanması mümkündür. Zira cezanın 2 yılın altında belirlenmesi mümkündür. Bu durumda diğer koşulları da mevcutsa hakim hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verebilir.

Yargıtaya göre bu suça ilişkin açılan davaya katılmak mümkün değil[68] ise de bizce suçtan zarar görenin bir kişi olarak belirlendiği hallerde bu kişinin davaya katılması mümkün olmalıdır.

SONUÇ

1- Bu suçların bir tehlike suçu olarak düzenlenmesi yerinde olmuştur. Zira bu tür suçlarda asıl olan, zararlı sonuç çıkmadan yani insan hayatı ve

---

67 "*Suç ve karar tarihi itibariyle 5179 sayılı Kanunun 29/ı maddesinde öngörülen cezanın miktarına göre sulh ceza mahkemesi görevli ise de, Hükümden sonra, 13.12.2010 tarihinde yürürlüğe giren ve 5179 sayılı yasayı yürürlükten kaldıran 5996 sayılı yasanın 40/1-a maddesine göre Türk Ceza Kanununun "Kamunun Sağlığına Karşı Suçlar" başlıklı bölümünde yer alan hükümlere göre cezalandırılacağı düzenlenmiş olup; 5237 sayılı TCK.nun 186/1.maddesinde "Kişilerin hayatını ve sağlığını tehlikeye sokacak biçimde bozulmuş, değiştirilmiş her tür yenilecek veya içilecek şeyleri veya ilaçları satan, tedarik eden, bulunduran kimseye bir yıldan beş yıla kadar hapis veya binbeşyüz güne kadar adli para cezası" öngörüldüğünden, anılan hapis cezasının üst sınırı itibariyle suç tarihine göre lehe yasanın belirlenip uygulanması bakımından davaya bakma görevinin 5235 sayılı yasanın 11.maddesi uyarınca Asliye Ceza Mahkemesine ait bulunduğu gözetilerek 5728 sayılı yasanın geçici 2.maddesi uyarınca görevsizlik kararı verilmesinin gerekmesi …*" (7. CD., 26.5.2011, 2009/9771, 2011/7153; www.kazanci.com.tr).

68 "*… Bozulmuş gıda ticareti suçunun 5237 Sayılı TCK'nın İkinci Kitabının "topluma karşı suçlar" başlıklı Üçüncü Kısmının "kamunun sağlığına karşı suçlar" başlığını taşıyan üçüncü bölümünde düzenlenmiş olması; davaya katılmasına karar verilen İzmir Valiliği ...'nün CMK'nın 237. maddesi uyarınca mağdur veya suçtan doğrudan zarar gören sıfatıyla bu suçlarla davalara katılmasının mümkün olmaması sebebiyle sanık aleyhine, şikayetçi vekili lehine vekalet ücretine hükmedilmemesi gerektiğinin gözetilmemesi …*" (20.CD., 7.6.2016, 2015/14553, 2016/3519; www.kazanci.com.tr).

Benzer 7. CD., 29.3.2011, 2009/3904, 2011/3095; www.kazanci.com.tr)

sağlığı zarar görmeden daha tehlike aşamasında cezalandırmaktır. İnsan hayatı ve sağlığı ancak bu şekilde korunabilir.

2- Devlet; bu korumada tavizsiz ve katı olmalı, insan hayatını ve sağlığını tehlikeye düşürecek şekilde gıda üretimi yapan ve bunun ticareti ile uğraşanların önüne geçmeli, bunun için de gerekli tedbirler almalıdır.

3- Söz konusu suçların işlenme sıklığı gerek m.185 ve gerekse m.186'nın hem içerik hem de yaptırım bakımından gözden geçirilmesini zorunlu kılmak-tadır.

4- Bu çerçevede her iki suç için öngörülen hapis cezalarının alt sınırı artırılmalıdır.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

Erem, Faruk: Türk Ceza Kanunu Şerhi Özel Hükümler, C. 2, Ankara 1993.

Erman/Özek: Ceza Hukuku Özel Bölüm, Kamunun Selametine Karşı İşlenen Suçlar, İstanbul 1995.

Mahmutoğlu, Fatih Selami: İlaçların Tıbbi Müdahalede Kullanılmasından, Üretilmesinden, Satılmasından Kaynaklanan Suçlar Çerçevesinde Hekim, İlaç Üreticisi ve Eczacının Ceza Sorumluluğu, Tellenbach'a Armağan, Ankara 2018.

Otacı, Cengiz: Suçun Kanuni Sonucu Olarak Belli Hakları Kullanmaktan Yoksun Bırakılma, TAAD, Cilt: 2, Yıl: 2, Sayı: 4 (20 Ocak 2011).

Özen, Mustafa: Kamu Sağlığına Karşı İşlenen Suçlar (TCK m. 185, 186, 187), İÜHFM, 2008, C. LXVI, S. 2.

Parlar, Ali/**Hatipoğlu**, Muzaffer: 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu Yorumu, C. 2, Ankara 2007.

Yaşar, Osman/**Gökcan**, Hasan Tahsin/**Artuç**, Mustafa: Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, C. IV, Ankara 2010.